

Izhaja trikrat na teden - šestih izdanih, in sicer: vsak torek, sredo in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto ..... 13 K 20 h, ali gld. 6:60
pol leta ..... 6 „ 60 „ 3:30
četrt leta ..... 3 „ 40 „ 1:70
Posamstvene številke stanejo 10 vn.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oskrbuje.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1:60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglasi in poslanice
se računajo po pet-vestih, če tiskano 1-krat 8 kr., 3-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsako leto 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. pet-vestica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Zmaga korupcije in terorizma.

Takega volilnega boja, kakoršen je doživela naša dežela včeraj, ni še bilo v teh krajih!

Naša stranka je bila gotova zmaga. Številke so govorile, in sicer take številke, katere so nam poslali iz vse dežele zanesljivi, vplivni, merodajni rojaki. S Tolminskega je bilo naznanjenih nad 40, s Krasa nad 50, iz goriškega okraja do 64 popolnoma zanesljivih mož. In ako jih po priliki toliko poprašamo, koga so volili, odgovoré: dr. Stanič!

In kakó se je volilo?

Tolminski okraj se je držal dobro. Oddanih je bilo za dr. Staniča 41, za Coroninija 33, za Tonklija 5 glasov. Volilcev je 80. — Coronini je dobil tu nekaj Tonkliju namenjenih glasov. Upali smo sicer, da jih dobi Stanič do 45.

Goriški okraj ima 145 volilcev. Pod našo zastavo je šlo v volilno dvorano 64 volilcev, — a izid nas je kar naravnost presenetil. Coronini je dobil 66, Stanič 52, Tonkli 26 glasov. — Glasove, namenjene za dr. Staniča, lahko naštejemo po občinah in z imeni; ako se jih popraša, se bodo rotili pri vseh svetnikih, da so ga tudi volili — a izid je dokazal, da nam je bilo odvzetih 12 glasov. Kakó je to prišlo?

Še bolj nas je presenetil izid na Krasu! Od 66 volilcev nam je bilo sporočeno, da dobé oboji nasprotniki največ 12 glasov, — a izid je pokazal: Stanič 40, Coronini 21, Tonkli 3. — Tonklijevih glasov je bilo le par manj nego smo jih imeli mi zanj zaznamovanih, a da dobi Stanič le 40 glasov in ne vsaj 50 do 54, tega mi nismo pričakovali.

Vspreh volitve je bil torej; dr. Stanič 133, Coronini 120, Tonkli 34; vseh oddanih glasov 287. — Dr. Staniču je nedostajalo torej za izvolitev le 11 glasov. Potrebna je bila ožja volitev, ki se je pričela ob 3. popoldne.

Dr. Staniču je bilo treba le še 11 ali 12 glasov. Ti so nam bili tudi zagotovljeni iz občin, ki so volile prej dr. Tonklija, a ne pod zastavo „Prim. Lista“. Lahko postre-

zemo z imeni. Le v Gorici jih je bilo novih 13; zagotovilo se nam je še vseh 5 na Tolminkem; ako bi torej Kras ostal le pri prejšnjem številu, bila nam je zmaga gotova!

Zopet je bil izid v največje presenečenje: Gorica: Stanič 48 (torej še 4 manj), Coronini 95 (torej še vsi Tonklijevi in nekaj Staničevih), Tolminsko: Stanič 42 (1 več), Coronini 30 (3 več), Sežana pa: Stanič 38 (2 manj), Coronini 27 (6 več); skupaj Stanič 128, Coronini pa 158, torej večina 30 glasov.

Dr. Stanič je torej propadel, dasi so pričakovali celo nasprotniki, da zmaga. Ni danes časa, ne umestno, da razmotrivamo vzroke, zakaj je propadel. Saj je gotovo, da se bodo vprašali po celi deželi: kako je bilo to mogoče vključ takó jasno izražani narodovi volji.

Kako je bilo mogoče, da smo zgubili toliko glasov, ki so šli pa v volilno dvorano za nas in se bodo tudi danes javno šteli med naše vrste zaradi — ljudstva? O tem bi lahko sodili iz „slučaja“, da je neki mlad duhovni gospod (menda Plesničar iz Trebuše) barantal na trgu pred volilno hišo za štiri glasove najprej 50 gld., potem pa 60 gld., dasi niso bili nikdar namenjeni Coroniniju. Naposled so tudi res volili — grofa C. Za ta „slučaj“ so pričé. Drugače tudi biti ne more! Volilci v nekaterih občinah niso bili dovolj previdni v izbiranju svojih zaupnikov, to je jasno. Javno govore za Staniča, ta j n o glasujejo za Coroninija! Zakaj to?

Agitacija je bila naravnost grozual Duhovniki so se silno izpostavili v zasnehi in odpor ljudstva. Njihov ugled včeraj gotovo ni vzrastel. Na trgu so jih ljudje večkrat nagnali. Tudi v volilni dvorani so bili duhovniki glavni agitatorji, trgali ljudem glasovnice, vsiljevali jim druge, prečrtavali ime Staniča itd. Za ožjo volitev je raztrosil predsednik komisije vikar Mašera že izpolnjene glasovnice na ime grofa C.; neki župan nam je izročil 3, neki podžupan tudi 3, vse iz rok predsednika Mašere! Te glasovnice so v naših rokah!

Zvečer je bil natlačeno poln trg našega ljudstva, celó od daleč z dežele. Vse je nestrpnó pričakovalo izida. Ko je prišlo ob 6 $\frac{1}{2}$ doli z dvorane kakih 5 duhovnikov, je

Zató sta opustila svojo prvo misel, da bi se očitno napadlo Ottorina in njegova dva zvesta spremljevalca. Ko sta napravila in zavrgla še marsikateri drugi načrt, sta se oprijela nazadnje tistega, ki sta ga tudi izvršila, namreč: odvesti mladega viteza z zvijačo namišljenega Markovega pisma. Lupa sta mislila ravno takó odtegniti Bici s tem, da bi ga, kadar bi bila že noč, klicala v Seprio v imenu njegovega gospoda. A tega, kakor smo videli, niti ni bilo treba, kajti Lupo je prišel sam v past, kakor je bil prišel že prej njegov gospodar. In tako se je cela lopovščina izvrstno sponesla. Bilo je treba odpraviti le še unega oprodo grofovega, ki ni bil deležen pri tisti hudobiji. A kako skrb je mogel delati ta jedini proti tolikemu številu, in kateri še povrh ni ničesar slutil o celi zadevi? Kaj je bilo težjega, nego iznebiti se ga?

Da povemo po pravici, početkom se je dozdevalo to podjetje Pelagruji vendarle predržno. Odvesti s silo in potem držati skrito deklico takó imenitnega rodu, ni šala. Toda Lodrisiu je bilo premnogo na tem ležeče, da bi se stvar posrečila, tudi ker se je želel maščevati nad Ottorinom. On mu je torej razpršil vse pomisleke, dokazujé

zakričal eden (Kos iz Opatjegasela): „Živio Coronini, novotvoljeni poslanec!“ Na to se je zagnalo proti njemu nekaj ljudi, ki so ga ozmerjali: drugače pa je ostalo vse ljudstvo hladno in se je pozgubilo ob grobni tišini. Ni bilo čuti niti enega „živio“, izvzemi od nekd dveh glasov: živio Stanič! In ta tišina je „Goričanom“ prorokovala bodočnost..., ki ne izostane!

Včeraj sta torej še enkrat zmagala korupcija in terorizem „Goričanske“ klike v klerikalni senci „Prim. Lista“. Mi upamo, da je to zadnjikrat, ker že ta prva bitka nas je silno mnogo naučila. Vi rojaki pa, ki ste bili včeraj v Gorici in ste bili že po splošnih vtisih prepričani, da je zmaga naša, premisljajte sami: zakaj smo propadli? Kako je bilo to mogoče vključ večini po nas izvoljenih volilnih mož? — Odgovor na to vprašanje se dotiče prav živo nas vseh... in vsak naš somišljenik naj bo v prihodnje bolj pozoren, da se taki žalostni pojavi ne bodo nikoli več pojavljali!

Vas 128 junakov pa, ki ste trdno stali za dr. Staniča vključ vsemu klerikalnemu pritisku, naj si vzame za vzgled naše ljudstvo — in najbližja bodočnost pokaže, da se nismo varali v svojih računih.

Kaj zahtevamo od državnih poslancev?

(Članek izven uredništva).

V dobi, ko se je pričelo naše parlamentarno življenje v Avstriji, smo bili mi Slovenci še precej zaostali, dasi nismo znali po nikakem izkoristiti ugodnega položaja, ki je bil za nas ob otvortvi državnega zbora. Po oktoberskem diplomu 1860. je vela za vse narodnosti, in osobito za Slované, na najvišjih mestih ugodna sapa. S tem diplomom se je obečalo narodom avstrijskim pristop k zakonodajstvu in prosta volitev poslancev. Oni narodi v Avstriji, ki so imeli dovolj izobražencev, so se tudi cesarske pravičnosti iz navedenega diploma posluževali v najširši meri, in

mu, da kakor so tedaj stale stvari, ni bilo druge poti, če je hotel še doseči to, kar mu je bil njegov gospodar izrecno ukazal. In če bi se moralo pri tem tudi kaj prehudega dogoditi, bi to opravičevala sila, in konečni vspeh bi nazadnje vse popravil. „To je, kakor če bi ti bil ukazal spoditi mu jerebico, a ti bi mu jo na mestu kar naravnost spravil v torbo“, mu je dejal, „misliš, da bo zató kaj jezen na te?“

Nazadnje sta sklenila skupaj, da bi nekaj časa ničesar ne naznanila Marku, temveč bi čakala, da bi se videlo, kakó se reči razvijejo. Kasneje bi se mu polagoma kaj sporočilo, da bi se ga držalo na vrvici, in bi on ne zanemaril popolnoma milanskih zadev. Med tem bi se pa tudi na vjetnice samo vplivalo, da bi mu postala naklonjena, toda takó, da bi se ona dva pri tem ne izdajala nad potrebo.

ŠTIRINDVAJSETO POGLAVJE.

Bice in njena dekla ste dospeli v rosatski grad, ko se je že dan delal. Mené, da ste v Castellettu, ste vstopili brez vse skbi. Šli ste čez prostrano dvorišče, od vseh strani obdano z oboki, in potem po nekih stopnicah, prišli ste na neko hodišče, iz tega na drugo, in na zadnje ste dospeli v neko

oni, kateri so bili prvi pri delu, so želi največ: bili so to nemški liberalci.

V naši domovini so bila tla jako malo pripravljena za konstitucionalno delo, in ko je bila ljudstvu naloga, da si izbere svoje zastopnike, si te svoje pravice niti ni bilo v svesti, marveč je odločevalo povsodi in tudi pri nas le malo številce oseb, ki so se posvetovali in odločili konečno, kedo naj zastopa naše ljudi na zakonodajnem mestu. Dobro je bilo že za naše razmere, da se volitve v državni zbor niso vršile neposredno, marveč da je državne poslance pošiljal iz svoje srede deželni zbor.

Kako smo bili goriški Slovenci zaostali, kaže najbolj sestava našega prvega dež. zbora, iz kojega srede je bilo voliti zastopnika na Dunaj. Imena in zvanje oseb, ki so zastopale našega kmetovalca in tržana v dež. zboru, značijo najbolj naš tedanji položaj. Slovenski poslanci v deželnem zboru so bili: Anton Černe, posestnik v Tomaju, Alojz Polaj, c. kr. uradni predstojnik v Komnu, za kmečke občine kraške, Jožef Fabiani, c. kr. uradni predstojnik v Gradišči ob Soči, in dr. Vincenc Wohl-sitch, odvetnik v Ajdovščini, za kmečke občine tolminske, Andrej Winkler, c. kr. adjunkt pri političnem uradu v Gorici, in dr. Anton Žigon, posestnik v Kojskem, za kmečke občine okolice goriške, Franc Grosman, c. kr. uradni predstojnik v Tolminu, za slovenske trge. Zastopniki veleposestva vseh 6 mest so bili Italijani; le, rekli bi, po naključju in po nebrizičnosti italijanskih volilcev je prišel kot zastopnik veleposestva c. kr. sodni svetnik Gorjup. Izmed naših 7 poslancev so bili 4 c. kr. politični uradniki, 2 posestnika in 1 odvetnik; vsi ti pa so bili izvoljeni po želji, po nasvetu in po vplivu c. kr. vlade same. Lahko rečemo, da je izvolitev prvega poslanca v deželni zbor нареkovala vlada in si izbrala takega, kakoršnega si je sama želela. Res, da se je vlada pri tem ozirala na posvetovanje pčilega števila nemško in laško vzgojenih članov naše

dvorano, iz katere se je prišlo v štiri sobe, in nikjer niste srečali žive duše. Izdajalski oproda, ki ju je pospramil do tja, ju je pustil rekoč, da gre klicat grajskega oskrbnika, naj pride takoj sprejemati gospodinjina povelja.

Ko ste ženski ostali sami, ste šli v notranje sobe, katere ste našli jako čedne in ukusno opremljene. Bile so v njih drage postelje, stolice, mize in ogledala; posode z blagodišečimi vodami in izlečki; obleke in lepote, skratka: vsakovrstne ugodnosti, ki so bile takrat v navadi pri novoporočeni mladi ženi plemenitega rodu.

Bice je mislila trdno, da je v lastni hiši. Ker je bila vsa vturjena od dolge ježe, se je vsedla na naslonjač. Dekla ji je slekla mokrasto obleko iz krzna ter ji oblekla neko drugo iz rujavkaste tkanine, katero je našla ondi pripravljeno, sezula ji je čizme ter obula par svilenih nizkih čevljičkov, poravnala ji je lasé ter podala vodo za roke. Med tem ste se takó pogovarjali:

„Svita se“, je dejala Bice, „in moral bi kmalu dospeti.“

„O, kakó je to mogoče?“ je odgovorila dekla, „saj sve še komaj medve prišli.“

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

—*

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Da bi bili revici vedeli, kam sta ju lopova peljala ter v čegavih rokah ste bili! Namesto, da bi šli v Castelletto, so jahali v Rosate v grad Marka Viscontija v Pelagruove kremplje. Grofov oproda, ki je vodil Bice, je bil ravno tisti izdajica, ki se je bil že davno prodal Pelagruji, sel pa je bil najet od Lodrisia, in ravno takó tudi šestorica mož, došlih iz Sepria. Vse dogodke prejšnjega dne in tiste noči sta bila pripravila tista dva lopova, da bi Ottorinu odvedla Bice. Njiju namen je bil, imeti jo v svoji oblasti, da bi bila na razpolaganje Marku. Vendar sta hotela to doseči takó, da bi se ona ne prestrašila odveč, da bi ne vedela, v čegavi oblasti je, da bi ostala mirna; potem se le sta jo mislila polagoma pripraviti k temu, čemur je bila do-ložena.

inteligence, kateri so se čutili Slovenci, ali ozirala se je na to le toliko, kolikor ji bilo nji prav. K sreči so bili v deželni zboru goriskem tedaj tudi izmed italijanskih poslancev taki, ki so prišli v deželni zbor na isti način, in da so oni poslanci, ki so bili izvoljeni pod vplivom vlade, tvorili neko večino, vsaj toliko, da so pošiljali dogovorno na Dunaj po enega državnega poslanca slovenske narodnosti. Tako je postal državni poslanec za slovenski del posestnik Anton Černe. Dobro poučen Krašovec bo še danes vedel, da je bil Anton Černe popolnoma vladen zastopnik in bolj nego naš narodni zastopnik.

To razmerje v dež. zboru je bilo nam tudi toliko ugodno, da so se pridobili potom premembe volilnega reda za dež. zbor trije zastopniki veleposestva za slovenski del dežele, za italijanski trije. Skesano pa moramo danes pred celim svetom povedati, da ni bila zasluga slovenskega ljudstva na Goriskem, ako se je kaj pridobilo in premenilo v deželni zboru, marveč le zasluga vlade in previdnega nastopanja posameznih naših poslancev, ki so vkljub temu, da so bili c. kr., vendar-le vedeli varovati koristi slovenskega dela dežele. Da bi se zahtevalo od državnega poslanca neodvisnosti od vlade, samostojnosti, in da on zastopa prave interese slovenskega ljudstva, na to se takrat nikdo niti ni drznil misliti, bilo je dovolj, ako je bil naš zastopnik po godu vladi in vsaj ni bil nasproten težnjam po materialnem izboljšanju našega ljudstva.

Jelo se je gibati počasi, počasi tudi na Goriskem med inteligenco, in posebno so bili mladi profesorski in nekatero duhovni krogi, ki so se živo potegovali za razvoj narodne stvari, ali bili so le v malem številu. Ali ta vpliv je bil le malega pomena, še vedno je vlada največ odločevala, si izbirala večinoma župane in večje posestnike, ki so bili nji po godu, in deloma tudi od nje odvisni. Vlada je znala pridobiti te zastopnike s posebno prijaznostjo in je ob enem izkoriščala njih omiko, ki je bila ali omejena ali pod tujim vplivom. Vendar se je izboljševalo razmerje toliko, da se je sem in tje vdobil tudi samostojen in neodvisen kandidat, ki je dajal potem smer in znak delovanju v našem deželni zboru.

Politično društvo, ki se je moralo razviti kot organ političnega življenja našega ljudstva, je bilo pod vplivom goričarjenega malega kroga oseb. Prva markantna oseba v našem političnem življenju in prvi zastopnik, kojega je naše ljudstvo poslalo neposredno na Dunaj, pa je bil dr. Josip Tonkli, Bo-

hinje po rodu, in znan po deželi, ker se je bil ponovno potegnil za narodne pravice našega ljudstva. Bil je brez vsakega ugovora izbran državnim poslancom in zastopal nas je na Dunaju dolgo vrsto let, ne da bi se zahtevalo od njega kakega poročila, kakega računa. Vodeči krogi so bili zadovoljni, da imajo narodnega zastopnika, kateri je prišel na Dunaj po njih volji, in bavili so se premalo z zgodovino našega parlamenta, zasledovali premalo njega delovanje, da bi bili vedeli, da se lahko zahteva od poslanca tudi račun o delovanju in vspehih. — Brez vsakega nadzorstva od strani volilcev je izvrševal dr. Josip Tonkli svojo nalogo v toliko, da je bil vedno na strani desnice v državnem zboru, da se je znal bližati višjim krogom in sem in tje pridobil mrvico materialne podpore in izposloval imenovanje kakega narodnega uradnika.

(Konec pride.)

O antisemitizmu

(Govor Anatola Leroy-Beaulieu po českem prevodu priredil D. Lončar.)

(Dalje.)

Na Angleškem, ki izpodbija veliki svoji zamorski republiki slavo, v mojih očeh malo vredno zavisti — o da bi našo Francijo vodila častiteljnost za plemenitejšimi prednostmi! A v sedanjem materialističnem stoletju preveč cenjeno slavo, imeti največje svojedobno bogastvo, tu na Angleškem pride le eden ali dva žida do prve vrste. In kljub predsodkom je najbrže ravnatoko na Francoskem, čeprav je v naši stari Franciji podjetnost posebno slaba. Ako pregledate finančnike, velike banke, proti katerim se vzdiguje veliko ovadb in nevoščljivih tožeb, pa najdete, da so skoro vse velike banke razven ene velike, na tržišču v resnici prve, v krščanskih rokah — v rokah protestantov, mi poročate: toda ti protestantovski bankirji so ravnatoko kristijani in Arijci, čeprav so bili morebiti rodom Francozi ali iz švicarskih kantonov! (Hrup.)

Toda ali sta le banka in finance ono mesto, kjer so si pridobili moderni židje odlično pozicijo? To so tudi druge stroke. Mnogi židov je opustila pisarne in burzo dala slovo kupčijskim poslom, s katerimi se je dolgo petala, ter se vrgla na druga opravila. Obrnili so se k svobodnim opravilom, k odvetništvu, medicini, učiteljstvu, k literaturi, k vešdam. In kaj se je zgodilo sedaj, ko so si odprli židje nova pota? Dotim so jim poprej očitili, da so dolgo dajali prednost financam in trgovstvu, so jih dolžili sedaj da preplavljajo svobodne poklice. Skoro bi že i tu zahtevali monopol. Kajti žid je imel skoro povsod srečo.

V naši dobi splošne konkurence se je izkazal v vseh strokah kot važen tekmeč; a to se mu že najmanj odpusta. Za antisemitizmom se skriva tu neka vrsta protekcije. Žida preganja kot tekmeč, a to dobro oboževanega tekmeč. Jeze se nad njim bolj zaradi njegovih zmogljivosti nego zaradi njegovih napak. Boje se v boju za življenje živahnosti njegovega duha, njegove prožnosti v zvezi z vstrajnostjo, njegovega kopnenja po napredku, veselja do dela. Kajti ako kaže žid čisto jako malo veselja do telesnega dela, ne izogiba se duševnega dela. Dejal bi, da ga je k temu prilagodila cela njegova preteklost. Pomislite oni, ki radi povsod očitale plemo, da so židje skoro najstarejše omikano plemo. Za njimi so stoletja in stoletja umskega izobraževanja. To jim more v duševnih bojih čisto pomagati do premoči. Tako so n. pr. stroke vede, v katerih nas preseneča število učenih židov. Tako zlasti jezikoslovje. V Franciji sami imamo mnogo židov jezikoslovcev.

Glas: — Reinachi!

Leroy-Beaulieu: — Reinachi, ako že hočete, in drugi. Kako razlagate te zmogljivosti? Z zgodovino, mislim, po računu atavizma. Stoletja je bil žid v Evropi skoro edini, ki se je pečal z vzhodnimi jeziki. Privredlo ga je do tega branje svetih knjig. Dosti mogoče je, da so nam talmudske studije od zdavnaj pripravljale v družinah rabinov bodote jezikoslovce.

To se ne da nikoli ovreči, da so židje zelo radarjeni za duševna dela. Morebiti dajajo v razmerju s svojim številom več znamenitih mož nego Arijci. Ali naj bo to razlog za to, da jih preženemo? Ali naj jih

podredimo za to, ker se pred njih prednosti bojimo, drugim, ne splošno veljavnim zakonom? Čul sem, kako so se pritoževali gimnazijci, da Semitje pri šolskih tekmovanjih na naših licejih (srednjih solah) čisto zmagujejo.

(Dalje pride.)

Dopisi

Od nekod. — (Glas o knjigah družbe sv. Mohorja.) Pred nedolгим časom sem čital v „Slov. Narodu“ oceno letošnjih knjig družbe sv. Mohorja, s katero se moram skoro docela strinjati. Pred desetimi leti niso knjige, katerih izdaja ta družba, bile tako nabožne, zato so Mohorjanom bolj dobro dosle; zato se ljudstvo ne ogreva več tako zanje kot nekdanj.

Naj bo, saj za tisti goldinar ne bomo obožali, če ni družega, je vsaj koledar toliko vreden. Da je to splošna govorica in ocena med Mohorjani, tega ne bode nobeden zanikal. Ne bodem jaz narekoval odboru, naj v te knjige vraga same romane, zaloigre ali kaj sličnega, kar se ne prileže mladim in neposvetnim bralcem, katerih je obilo v družbi; ampak kaj bolj narodnega ter zanimivega, kakor je Avstralija, vedno zgodbe sv. pisma itd., bi bilo želeli. Tudi koledarju, kateri se je slovenskemu občinstvu močno priljubil, je začelo gradivo pešati. Nekdanje slike mest, oseb in dr. v njem močno pogrešamo. Tako, da smelo rečem, vzlic tolikim udom čtivo peša, in bilo bi želeli boljsega. Ni pa treba zameriti, če kdo po časnikih spregovori kako besedo o teh knjigah, ker to se godi le z dobrim namenom, in želeli je, da tudi drugi slovenski časopisi ne bodo molčali k temu, ker ni brez vzroka ta glas Mohorjanov tudi pri nas. Zapisal sem ga z nadejo, da ga bodo čast. odborniki družbe sv. Mohorja uvaževali.

Kanalec.

Domache in razne novice.

Pyrrova zmaga grofa C. šele v ožji volitvi in po zvezi z ultraklerikalno četo „P. L.“ znaša le 30 glasov večine, ali le 16 „Sočanom“ odvzetih glasov. Ako bi bili mi mogli ohraniti le teh 16 glasov, bi bila zmaga naša. (Coronini je dobil tudi 4 italijanske glasove iz Ločnika!) — To bo v prihodnje naloga prvotnih volilcev. Mi naznamo našim zaupnikom po občinah sumljive glasove! Da je bilo nad 20 glasov kupljenih za težek denar, to je amen v očenašu!

Zjutraj in popoldne. — Klerikalci „P. L.“ so včeraj zjutraj strastno agitovali tudi proti grofu C., o katerem so rabili izrazne in psovke, kakoršnih se mi nismo nikdar poslužili. Ne trdimo pa, da niso prav imeli. — Dr. And. Pavlica, ki je bil zalezel na trgu med gnjeto, je dejal: „Kar piše „Gorica“, je laž, trikrat laž, ne smete verjeti.“ — Popoldne pa so se vsi istotako vneto poganjali za grofa C. proti Stančiču. Zakaj? Ker s Coroninijem je po njih mislih prehodna doba za klerikalnega kandidata. Čas pridobljen, vse pridobljeno, — namreč za sistematično klerikalno delo. Ne bo nič! Že včeraj bi bili „Sočani“ vse vrgli, da niso s suhim zlatom kupili do 25 omahljivcev, ki bodo dajali ljudstvu — račun.

Iz Sežane smo prejeli o včerajšnji volitvi v naglici to-le poročilo:

„Ogorčenje na naši strani je splošno. Pri nasprotnikih so desetaki kar frleli; vina je bilo na razpolago, kolikor se je hotelo. Hrovatin in Hočevar sta grozno agitovala, a tudi marsikako grenko pozrla. Naša stranka je koj, ko je zvedela izid, poslala nastopno brzojavko grofu Cor.: „Podpisani volilci izrekamo Vam največje nezaupanje, ogorčenje in pomilovanje, da ste se spet urinili v naše politično življenje. Le nasilstvo in denar spravilo Vas je na rakovo pot naše slovenske politike.“

„Edinosti“ so včeraj brzojavili:

Sežana 29. (N.) Za dra. Stančiča so glasovale vse večje občine na Krasu, mej drugimi največja občina Naklo, nadalje Komen, Nabrežina, Povir, Lokve, Rodik, Avber, Dutovlje. (Sežana voli v državni zbor v skupini mest in trgov. Ur.)

Za grofa Coroninija so glasovale občine Tomaj, Storje in druge manjše občine. Živo agitacijo za grofa Coroninija je razvijal Tomajski župan Anton Černe.

Sežana 29. (N.) Vkljub veliki agitaciji Gregorčičeve stranke, katere je poslala v Sežano dva agitatorja: penzioniranega nadučitelja Hrovatina in bivšega davkarskega pristava Hočevarja, je glasovalo za dra. Stančiča 40 volilcev, dotim je dobil grof Coronini 21 glasov, a dr. Tonkli 3 glase. Manjkala sta le dva volilca.

Kdor no vidi, brez dvombe spregleda! Pišejo nam: Vedeli smo, da tičimo Slovenci na Goriskem globoko pod jarmom izvestne klerikalne gospode. In zato nas izid volitve ni preveč presenetil! (Ali nas je! Korupcije vendar nismo pričakovali! Ured.) Te volitve so bile še-le prvi nastop svobodnih, neodvisnih mož, ki se zbiramo pri „Soči“. In kot prvi nastop, ki se je izvršil tako častno za nas, navdajajo nas, da zmagamo v kratkem prav na celi črti! „Prim. List“ je s svojim kandidatom neskončno žalostno pogorel; gospodje „narodni voditelji“, ki so pa še nedavno slepili slovensko zavedno in napredno ljudstvo s svojim naprednjastvom, zmagali so jedino s tem, da so, na kolenih proseč najtnejšo klerikalno armado, pridobili isto na pomoč proti nam naprednim in svobodnimiselnim „Sočanom“. In mi, kateri smo šli v boj po svojem prepričanju? Imeli smo pred očmi princip, da narodni zastopnik v zakonodavnem zboru mora odgovarjati s svojim delovanjem svojim volilcem. Dejali smo, da je našemu narodu na Goriskem treba imeti za poslanca na Dunaju moža, ki čuti zanj, ki vé, kaj je kmet, in ki ima o kmetu drugačen nazor kot tega, ki je last potomca rodovine in člena kaste, ki je s krvavimi črkami zapisana v zgodovino slovenskega naroda. Nikjer na svetu kaj takega ne bilo bi mogoče! Aristokrat, lahkoživi plemič, naj zastopa našega kmetovalca! Stara je istina: cerkvena in posvetna aristokracija se vedno združita, kedar je treba iti nad svobodno in napredno ljudstvo. Dr. Pavlica (krščanski socialist!) je zjutraj bil še proti grofu, popoldne pa zanj! Čudite se, mi se ne čudimo, saj itak predobro vemo, koliko je socialstvo gospode Pavlica, Dermastija et consortes vredno! Naš narod si jih zapomni in poreče (in to v kratkem!): dovolj, do sem ste nas priveli, dalje ne! Proti klerikalni armadi boj brez usmiljenja in brez obzirov, no, saj ljudje, ki so tako nizki, ozirov niti ne zaslužujejo. Narod, sodi! Danes si že pokazal, ali pritisk je bil od strani klerikalne gospode tak, da ga nisi odoliti mogel! V bodoče bode nedvomno drugače, ker pritisk dobi primeren odgovor. Živelo napredno in svobodnomiselno slovensko ljudstvo na Goriskem! Proč s črno temo in njenimi simptomi! — (Prinašamo te vrstice kot zanimiv prispevek k včerajšnji volitvi.)

Ceslano — Aurissina. — Naša slavna pošta je poslala 2 pismi, katerih v Gorici ni mogla oddati, naslovljenca v Sežano. Ime Sežana je črtano ter podpisano „Ceslano“. To spako so si zmislili Italijani za slovensko Sežano, in pošta v Gorici je stopila v službo irredente, rabeča popačenke za prava krajevna imena. Uradno je Sežana še vedno Sežana — odkod torej na pošti „Ceslano“! Sicer pa preiskava dožene, kako je s to rečjo na goriski pošti, o kateri še spregovorimo podrobneje o priliki.

Aurissina! Kaj pa je to? Spaceno ime za slovensko Nabrežino! Dobil se je neki laški jezik-oslovec, ki trdi, da tisto ime je pravo za Nabrežino, in Italijani rabijo odslej „Aurissina“! Kmalu bomo videli to spako tudi v kakem c. kr. uradu! — Zadnji čas je, da se o takem postopanju spregovori na pristojnem mestu.

Glas iz občinstva. — Pišejo nam iz mesta: V prostorih, določenih za stranke pri tukajšnji c. kr. glavni davkarji, bi bilo grajati marsikaj. Posebno v prostoru, kjer pobirajo davke ter morajo stranke večkrat prav dolgo čakati, je zrak vsled navala strank že tako skoro okužen. Vrh tega prihaja še od druge strani tak duh, da nekaterim strankam kar slabo pride. Opozarjamo torej finančno oblast da napravi prostor za gotove potrebe kje drugje in ne tik tam, kjer stojé stranke, ker to kaže nasproti njim največjo brezobzirnost. Na to okolnost bi bilo treba opozoriti tudi zdravstveno komisijo, ker kaj takega ne odgovarja zdravstvenim predpisom.

Naj se torej posluša glas strank ter se jim ustreže!

Nadvojvodinja Elizabeta je odpotovala v soboto na Dunaj. Obiskala je bila tudi grad grofa Attemsja. Nadvojvodinja je vzbujala v mestu mnogo zanimanja, zlasti je ugajala občinstvu njena priprosta noša.

Značilno imenovanje. — Zadnjič smo priobčili vest, da je imenovan c. kr. sodnijski kancelist v Cerknem neki Ant. Ruzzier. Danes se pobavimo nekoliko podrobneje s tem imenovanjem. Ta Ruzzier je doma iz Poreča; pravijo o njem, da je sicer dober pisarniški uradnik — ali slovenščine ni zmožen. On ne zna slovenski, kajti tistih par besed, katere nepravilno za silo rabi v občevarju s slovenskimi strankami, se ne sme smatrati kot znanje slovenskega jezika — in vender službuje v popolnoma slovenskem kraju, v Cerknem, kamor je imenovan c. kr. sodn. kancelistom.

To imenovanje nam da mnogo misliti, ker nam neče v glavo, da bi bilo opravilno, imenovati za popolno slovenski kraj c. kr. sodnijskega uradnika, ki ne zna slovenski!

In vender se je to zgodilo! — To nam kaže, da za nastavljanje sodnijskih pisarniških uradnikov med Slovenci ni potreba prave kvalifikacije glede znanja jezika, temveč za nas zadošča, če prosilec zna italijanski in pa malce — slovenski, tako za silo, da se ga baš ne more prodati po slovenski, kakor veli narodna prislovica.

Poglejmo pa na drugo stran! V italijanskih krajih ne dobiš niti jednega uradnika bodisi pri tem ali onem uradu, ki ne bi znal popolnoma italijanski. Če bi kompetiral n. pr. kedo izmed sodn. pisarniških uradnikov kam v Furlanijo ali kam drugam med Lahe ter bi navedel, da ne zna italijanski — smejali bi se mu na sodnji ter mu prošnjo zavrgli že a priori!

Gorenje imenovanje je izvršeno prav tako, kakor si želé Italijani imeti razdeljena razna c. kr. mesta med saboj, prav tako, kakor je pisal vedno in vedno pokojni „Corriere“, in za njim nedavno od tega „Il Friuli Orientale“!?

Vreme. — Po prav krasnih dnevih preteklega tedna je začelo v nedeljo deževati, po gorah je zapadel sneg. Tudi v Gorici je malce naletaval med dežjem. — Se vedno kaže na dež.

Varujte se elganov! — Te dni sta bili v Dolnji Branici dve ciganki v neki gostilni, kjer sta nekoliko jedli in pili. Ko sta plačevali, sta zahtevali ogerske krajcarje. Gospodinja jima je postregla, in ciganki sta izbirali krajcarje toliko časa, da sta ukradli 4 gold. ter potem odšli. Ko je krčmarica postela denar, ter videla, koliko manjka, ciganki že ni bilo nikjeri več. V Gornji Branici sta ukradli baje 10 gold. v neki prodajalnici. — Sedaj se klatijo cigani okoli Svinoga. Varujte se jih!

„Il Friuli Orientale“ in slovenski izvožniki. — V kritiki o našem „Kazipotu“ so „Il Fr. Or.“ posebno na poti slov. izvožniki v mestu. Navaja jih s številkami: 94, 27, 96, 82, 72, 101, 3, 68, 89, 31, 38, 36, 64, 14, 93, 60. Temu sledi opomin k bojkotu teh izvožnikov. „Il Fr. Or.“ pozivlje občinstvo, naj si vsakdo izpiše te številke ter jih pogleda, kadar potrebuje izvožnika! Torej očiten bojkot! In to je slo med svet — nezapljenjeno! Čudom smo se temu čudili, ker vemo, kako strogo se postopa z nami v takem pogledu v najmanjši reči! — Slovenci, zapomnite si te številke ter si jih oglejte, kadar potrebujete izvožnika!

Sejmi bodo 1. svetana v Gorici, 3. v Herpeljah, Šmarjah in v Dutovljah.

„Narodna čitalnica“ v Vipavi vabi k Vodnikovim veselici, katera se bo vršila na svečnico 2. svetana 1900 v Vipavi v „Tabru“. Vspored: 1. A. Nedved: „Ljubezen in pomlad“, poje moški zbor. 2. G. Eisenhuth: „Na Savi“, poje moški zbor. 3. A. Nedved: „Na straži“, poje moški zbor. 4. Sim. Gregorič: „Naš čolnič otminio“, deklamacija kraske gospice. 5. „Sam ne vé, kaj hoče“, dramatična gluma v 1 1/2 dejanji. 6. ples, pri katerem svira oddelek vojaškega orkestra iz Gorice. Začetek točno ob 1/8 uri. Vstopnina 60 vin., s se-dežem 1 krono, k plesu 2 krone. K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor.

Razgled po svetu.

Spravna pogajanja. — Nemški levičarji so že imenovali svoje zaupnike za česko-nemško pravno konferenco. Poroča se nadalje, da so češki voditelji odnehali s svojo prvotno zahtevo glede skupne konference in je torej mogoče, da se obravnava jezikovno vprašanje za Česko in Moravsko posebej. — Nemški poslanec Prade je te dni izdelal nekaj načrt za rešitev jezikovnega vprašanja.

Zahteva, da morata biti konferenci ločeni, ker so razmere v obeh kronovinah različne. Za Česko treba izdati najprej zakon glede obeh deželnih jezikov v notranji in zunanji službi. V to svrhu se mora dežela deliti v tri dele. Resitev se izvrši na podlagi popolne enakopravnosti. Glede rabe deželnega jezika pri avtonomnih oblastvih nasvetuje prevajalna urada. Potem govori o narodnih kurijah, o spremembi deželnozbornskega volilnega reda ter o ureditvi sol za narodne manjšine. Zah-teva tudi, da se razdeli deželna nad sodnija v Pragi, isto naj se zgodi s finančnim in poštnim višjim uradom. Konečno pa pravi: Glavna zahteva Nemcev pa obstoji v tem: Nemščina bodi splošni prometni in posredovalni jezik.

Komunike izvrševalnega odbora mladotške stranke. — V njem naglašajo: Da bi dovele nameravane konference do ureditve razmer v Avstriji, je potreba, da se uredi tudi na Šleskem jezikovne razmere na pravičen način kakor tudi v drugih avstrijskih deželah. Češki poslanci bodo delovali v takem smislu. Izvolili so poseben odbor v proučevanje jezikovnih in drugih zahtev svoje stranke.

Volitev župana v Pragi. — Prihodnja volitev župana bo v soboto, dne 3. svečana. Na sploh sodijo, da bo izvoljen Staročeh dr. Srb, kateri pa se odpove, na kar bo izvoljen zopet dr. Podlipný.

Vabila za pravne konference je vlada že razposlala. Čehi so izjavili, da bodo postopali pri pogajanjih tako, da se bodo mogli lahko zagovarjati pred javnostjo.

Konference prično 5. svečana.

Štrajki. — Položaj v okrajih, kjer so stavke, se ni spremenil. V Duchovu so odpustili 1884 delavcev, v Oustih 1260. Seja urada za pogajanje se ni mogla vršiti, ker delodajalci se nočejo pogajati z delavci, dokler ti štrajkajo. V Mostu se vrše na več krajih shodi. Mir se ne kali.

Dvojna mera. — V Gorici, v Celju, itd., kjer živé Slovenci največ v umetno izkazani manjšini, so napisali uličnih tabel leški, oziroma nemški. Občinski svet ljubljanski je bil odobril dne 30. okt. l. l. nabitje samoslovenskih uličnih tabel — ali glej, ministerstvo za notranje reči je razveljavilo sklep obč. sveta.

Italijanom in Nemcem se dá, kar hočejo, ter se pri tem ne vpoštevata manjšine, Slo-vencem pa ne, ter se pri tem upošteva manjšina! Potem pa pravijo na Dunaju, da jim je pred vsem do tega, pomiriti narode!! Narodi se mirijo pač na drug način, in ne s pljuskami v obraz!

Vojna v Južni Afriki. — Nevspehov angleske vojske pred Ladysmithom ne morejo več utajiti; tudi nimajo Angleži več upanja, da bi se podal. Mesto se drži lahko še tako do 20. febr., ker dotle ima dosti živeža in streliva. Lord Robert stoji še vedno pred Capstadtom. Trde, da ne more pričeti svojih velikih operacij pred sredo februarja, dotle pa bo držal skupaj z vojniki Methuena, Frencha in Gatacra okoli 50.000 mož, h katerim se pridruži v febr. še kakih 12.000. Potem nameravajo Angleži kar prodreti proti Blomfonteinu. — Vesti o mirovnih posredovanjih so izmisljene. — Na Spionskopu je zadel Angleže hud poraz. Vesti iz burškega vira javljajo popolno uničenje vojske generala Warrenja; zgube znašajo: 8000 mrtvih in ranjenih, 1500 ujetih s 17 topovi. Buri so pregnali Angleže celo do glavnega tabora Bullerjevega. Na Angleskem je ta vest občinstvo pretresla do sile. — V bitki dne 21. t. m. so zgubili Angleži 6 častnikov, 18 mož, ranjenih je 13 častnikov in 142 vojakov; nekaj se jih pogreša. — General French zbira svojo armado okoli Colensberga.

Raznotere vesti. — V Logatcu je umrl nadučitelj Kernc. — „Wiener Zeit.“ je objavila potrjen skupni račun za l. 1900. — Cesar je dovolil poroko nadvojvodnje Štefanije z grofom Lonyajem. — Mati nemške cesarice, vojvodinja Friderika, je umrla v Draždanah. — Grof Clary, bivši ministerski predsednik, se je povrnil v Gradec, kjer je prevzel zopet vodstvo namestništva. — V Avstriji so sedaj 304 srednje šole, in sicer so 203 gimnaziji in 101 realka. — Srbski kralj je imenoval svojega očeta Milana armadnim generalom.

V Franciji so imeli pretekli teden znamenito pravdo, ki se je tikala berškega reda

asumpcionistov. Ti menijo, so se znali odtegniti plačevanju davkov, kupili pa so si velikansko tiskarno, hiše itd. Asumpcionisti so podpirali vse rogovile proti sedanji ustavi, so imeli politiske shode itd. — zato jih je prišla oblast; 12 redovnikov je stalo pred sodnijo; bili so obsojeni na denarne globe — in pa red se razpusti.

Kitajski cesar Kwang-si je bil prisiljen odstopiti vladarstvo svojemu sinu Put-singu, ki je pa star šele 9 let. Kwang-si je hotel uvesti marsikaj evropskega v svojo državo, ali to ni dišalo ne materi — cesarici kakor tudi ne nekaterim drugim Kitajcem. Zato je mati-cesarica, ki je prav energična žena, znala uplivati, da je Kwang-si odstopil. In koj, ko je odstopil, je tudi — umrl. Pravijo, da se je ustrelil sam, drugi sodijo, da je bil umorjen, da ne bo več na poti dinastiji.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju. — Iz poročila za preteklo leto posnemamo to-le:

V minoletem šolskem letu je imelo društvo vseh dohodkov 5054-58 kron, od katerih pripada osnovni glavnici 1539-08 kron. Zlani izkazano glavnico, to je s svoto 9781-36 kron, znaša torej osnovna glavnica koncem šolskega leta 1898-1899: 11.32044 kron.

Ostali dohodki, kateri po pravih pripadajo razpoložni glavnici, znašajo 3515-50 kron. Vseh stroškov je imelo društvo 3317-88 kron, kateri razpadajo na podpore in pa upravne stroške. Društvo je imelo v pretečenem letu 9 sej, v katerih je razdelilo 3137-50 kron med 81 dijakov v 403 slučajih. Meseca julija delile so se le izvanredne podpore. Podpor v denarju je dalo 1609 kron in 3057 obednic; v denarju za znamke obednice 1528-50 kron. Vsaka obednica je stala 50 vinarjev.

Po studijah je bilo med podpiranci: 40 juristov, 16 filozofov, 9 medicincev, 2 kiparja, 1 agronom, 1 eksp. akademik 1 graf. zavoda, 1 obrtno šole, 1 slikar.

Po kronovinah: 68 Kranjcev, 7 Štajercev, 4 Primorci, 2 Korošci; skupaj 81 podpirancev.

Vsi drugi stroški, kar jih je društvo imelo, so znašali 180-38 kron.

K naši kulturi.

(Beleške.)

† **John Ruskin.** — 20. t. m. je umrl na svojem posestvu Brant-Woodu pri Conistonu na Angleskem Johan Ruskin, jeden od največjih umetniških kritikov nove dobe in pravi reformator angleske umetniške obrti. Rojen je bil 8. svečana 1819.; s prva je nameraval, posvetiti se slikarstvu, pa je opustil to misel ter postal profesor. S svojimi umetniško-historijskimi in estetskimi deli in velikim svojim vplivom je postal utemeljitelj moderne angleske umetnosti. V petdesetih letih je branil Prá Rafaeliste. Od 1867—87. je bil profesor umetnosti na vseučilišču v Oksfordu. — Prihodnjič enkrat prinesemo nekoliko misli in idej pokojnika.

„Život“, mesečna smotra za književnost in umjetnost. — Književniki in umetniki na Hrvatskem so se združili nedavno v „hrvatskem umetniškem društvu“ in „klubu hrvatskih književnikov“. In to je dalo povod raznim akcijam. Priredili so razstavo hrvatskih umetnikov, pri kateri so sodelovali tudi književniki s tem, da so predavali o umetnosti. Prigodoma razstave so pa izdajali časopis „Hrvatski Salon“, kateremu je bil urednik dr. Milivoj Dežman-Ivanov, vodja modernega gibanja mej hrvatskimi umetniki. Sedaj je pa začel „klub hrvatskih književnikov“ s pripomočjo nekaterih književnikov a la bogataš dr. pl. Miletič in drugi izdajati revijo „Život“, ki obeta, da bode nekaj izvenrednega. Naše uredništvo je dobilo prvo številko v oceno. Po prvi številki je težko soditi, vendar pa — pridružujoč si za enkrat v prihodnjih dneh daljše opazke — lahko priporočamo slovenski publiki „Život“, ker so nam literati Ivanov, Nikolić Tresić, Boroštha, Xeres dela Malaja in dr., katere nahajamo že v prvi številki, zadostna garancija kakovosti lista. Vpadaljšajoči umetniki so zastopani v prvi številki po Bukovcu, Frangescu, in Ivekoviću, ki so možje (posebno prvi!) svetovnega glasu. „Život“ stane na leto 14 kron in izhaja enkrat na mesec.

„Slovenskega pregleda“ sože izšle 4 številke s prav lepo in mično vsebino. V zadnji številki sta dva dopisa, tičeča se slovenskega življenja in en članek. Več v bodoče.

Anketa o vinski klavzuli.

„Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“ zasleduje marljivo gibanje trgovine in obrti v obče, slovenske na Goriskem pa še posebno. Vinska klavzula je bila zato „Trgovskemu in obrtnemu društvu za Gorisko“ že od prvega početka napotje, katero treba odpraviti. In zato se je sklenilo v seji dne 2. jan. t. l., prirediti v najkrajšem času anketo o vinski klavzuli. V svrhu te nameravane ankete je začela društvena pisarna zbirati material, pisala raznim veščakom o vinski klavzuli ter jih povprašala za svet. Mej tem se je pa ugalobalo, kedaj bi bilo najbolje sklicati anketo. Dolotil se je v to 25. jan. t. l., razposlala so se vabila....

In 25. jan. ob 2. pop. so se zbrali v posvetovalni sobi „Goriške ljudske posojilnice“ povabljeni: vinotrčci in vinogradniki dežele goriske ter odborniki „Trgovskega in obrtnega društva za Gorisko“. Mej drugimi sta se ankete udeležila tudi poslanca dr. Tuma in Anton Muha iz Loke.

Anketo je otvoril društveni predsednik, vinotrčec Ivan Dekleva, pozdravil navzočo gospodo s kratkimi besedami in naprosil poročevalca, da poroča o klavzuli! In poročevalec, društveni uradnik Anton Kristan, je začel:

Čislani gospodje!

„Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“ je ustanovljeno v svrhu, da je v podporo slovenski trgovini in obrti v obče na Slovenskem, posebno pa še na Goriskem. In vprav ta svrha društvena je provzročila, da smo Vas, čislani gospodje, pozvali semkaj k anketi o vinski klavzuli. Vem, da je marsikdo zmajal z glavo, čitajoč poziv, s katerim smo ga povabili, da sodeluje pri našem posvetovanju, pri naši anketi. Nastalo je sicer v deželi gibanje proti vinski klavzuli, ali, zdi se mi, da je premalo sistematično. Dobro je in prav, da se direktno protestuje, ali boljše je pa vsekakor, da se preje pomenimo in posvetujemo: zakaj se naj tudi protestuje? Mi smo na dnevni red naše ankete deli dve točki: a) v koliko škodi vinska klavzula naši deželi; b) kakó bi se dalo najuspešnejše delati na to, da se odpravi ta kvariteljica naše vinske kupčije.

Posezimo malo v zgodovino te klavzule. Kako je prišlo do nje? Znano Vam je, čislani gospodje, da se je velod ukaza ministerstev za finance, trgovino in poljedelstvo z dne 10. avgusta 1892. l. št. 125. drž. zak. lombardskim, beneskim, srednje-italskim, siciljanskim in navadnim pijemontskim vinom, ki se uvažajo po morju ali pa po suhem v Avstro-Ogersko, znižala carina od 20 gld. na 3 gld. 20 kr. v zlatu na jeden kvintal.

Grof Bonda je rekel že 12. jan. 1892. v seji drž. zbora, torej še predno je stopil navedeni ukaz v veljavo, ko je bila še-le znana pogodba od 6. dec. 1891. s neizpremenjeno še 5 točko, v svojem znamenitem govoru, kjer je povpraševal gospode v večini, če vedo, kaj pomeni ta klavzula za vinorodne kraje? — da je le-ta; „die Existenzfrage — es ist die Frage des ökonomischen Seins oder Nichtseins“. In na zasmehljive trditve: leta 1887. se pa ni pobijala klavzula, je odgovoril: Italija je takrat še bila v lepem razmerju s Francijo, kamor je n. pr. ravno leta 1887. odposlala 2.782.000 hl. vina. L. 1888. se je pa to razmerje mej Italijo in Francijo podrlo, in italijanskim vinom se je zaprla pot v Francijo. Izvoz italijanskega vina v Francijo je padel v letu 1890. na 19.583 hl.! In produkcija v Italiji je stopala! Iskati je bilo treba torej Italiji novega trga, novega odtoka svojemu vinu. Avstrija je bila blizu.... Grof Bonda se je protivil vinski klavzuli, vender je pa, videč, da bo sprejeta od vladine večine, podal resolucijo, s katero „die Regierung aufgefordert wird, rechtzeitig alle jene Massregeln zu erwägen und nach Möglichkeit alle jene Vorkehrungen zu treffen, welche geeignet erscheinen, einer Schädigung der in ländlichen Weinproduction und der Interessen der weintreibenden Bevölkerung wirksam zu begegnen“.

Tudi dr. Klaič je v isti seji govoril proti ter pokazal drastično, da se po vsi pravici smatra, da je — kakor je rekel poročevalec vlade dr. Hallwich — „unter schwarzen Punkten eine Bestimmung über Weinzoll im Schlussprotokolle zum Verträge mit Italien“. Isto je pravil dr. Kramarž, Ciani itd. No, vlada se ni ozirala na nje ter izdala kljub dokazom ter protestom poslanca manjšine navedeni ukaz od 10. avg. 1892.

(Dalje prihod.)

Razpis dražbe.

Dne 12. februarja t. l. se odda v občinski pisarnici v St. Andrežu pri Gorici na javni dražbi od 10-12. ure predpoldne gradnja nove tuk. cerkve. Delo je cenjeno na 32.929 gl. 33 kr. — Gradbeni načrti in pogoji so razgrnjeni ob uradnih urah v obč. pisarnici v St. Andrežu do dneva dražbe. Vsak vdeležitelj dražbe moral bode položiti dražbeni komisiji 10% varščino. Županstvo v St. Andrežu 22. januarja 1900. Župan: Lutman.

100 do 300 gl. mesečno lahko zaslužijo osebe vseh stanov in vseh krajev s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakoli nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Osterreicher, VIII Deutsche gasse 8 Budapest. 101

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič v Il. Bistrici

priloga velesposlovanemu občinstvu svoje priznane izborne

testenine,
kot makarone, fideline in različne vloge za na juho v različnih kakovostih.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem kraju v treh letih toliko testenin zavžilo kot najinih v tem času kar jih izdelujejo. Spoštovana gospodinja! Sezite po teh pristno domačih testeninah, katere pri nas sedaj še oni s slastjo zavživajo, ki dosedaj o testeninah še vedeli niso hoteli. Ker so bolj okusne, tečne in redilne kakor vsake druge, sva gotova da se morajo vsakemu priljubiti, kdor jih pokusi. Dobe se v vseh prodajalnicah jestvin; povsem zanesljiva najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kilogram. z najino firmo.

Trgovcem pošiljamo cenik zastoj in franko.

Novoporočenci pozor!

Stejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Viturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Girioncollejeve.

V zalogi
ima najelegantnejše
sohe, na katere se
še posebej opozarja!

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejših slogih, posebno spalne jedilne in posetne sohe so po Nemškem slogu odlikovanih Črnigorejnih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusnejše izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeških tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trsa in celulojda, posebno za jedilne sohe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapetarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Dobi
se
povsod

Kalodont

priloznato
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje zob.

Cepiči in kolči

trte

Riparia Portalis

so na prodaj

pri oskrbnistvu barona Thoenmela
v Pevni.

Karol Draščik

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gosposka ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kg. naprej.

Obljubljuje točno in hitro postrežbo.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. dubovčini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.) tiskarno črk na perilo. (P. c.)

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Anton Bortolotti

kamnosek

v Gorici na Franc-Jozefovi cesti št. 33.

Zaloga

nagrobni spominkov vseh slogov po ugodnih cenah

od 8 do 200 gl.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu in p. n. trgovcem vljudo naznanjam, da sem ustanovil in otvoril čisto na novo veliko tvorniško podjetje pod firmo

I. slovenska mehanično - avtomatična tvornica tkanin in pletenin

Dragotin Hribar

Ljubljana Tržaška cesta št. 57 Ljubljana

Ta tvornica je opremljena z najnovejšimi stroji na roko in gonilno električno silo, tako, da mi je moč že letos izdelati najmanj 15.000 do 20.000 tucatov vsakojakih nogavic od priprostih do najfinejših za gospe in gospode, otroke itd.

Izdelujem pa tudi vse druge izdelke iz volne in bombaževine in sicer: jopiče, obleke za otroke, rute za na glavo in za ogrinjati, rokavice, štučke, telovnike za gospe kakor tudi vse potrebščine za gospe bicikliste.

Tvornica je postavljena na stališče, da lahko konkurira z vsemi češkimi kakor tudi saksonskimi tvornicami bodi glede izdelka kakor tudi cene.

Priporočam se gospodom trgovcem za obila naročila in zagotavljam, da bodo postreženi v vsakem oziru najpoštenje.

Dragotin Hribar.

NB. Gospe trgovce prosim, da pri letošnjem naročevanju jemljejo ozir na gorenje obvestilo in ker potovalec z vzorci ne more biti hkrati povsod, počakajo, da jih obišče. Ako kedo želi kak poseben vzorec, prosi se, da ga vpošlje, napravi se takoj protivzorec s ceno; naročiti pa se mora najmanj 10 tucatov.

Tiskarna ustanovljena leta 1893, je oskrbljena z najmodernejšimi črkami.

„Salonska knjižnica“

„Slovanska knjižnica“

„Knjižnica za mladino“

„Primorec“

„SOČA“

„Kažipot“

Goriška Tiskarna

A. GABRŠČEK,

zaloga vsakovrstnih izgotovljenih tiskovin za županstva, cerkvene, šolske in druge urade v Gosposki ulici št. 9. v Gorici.

sprejema naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin, kakor:

vabila k veselicam in plesom, račune, zavitke in listovni papir z natisnjeno tvrdko za trgovce in zasebnike, raznovrstne vizitnice s primernimi zavitki in elegantnimi škatlicami.

Tiskovine po uzorcu za zasebnike, urade, društva itd. izvršuje točno in natančno po zmerni ceni.

Sledeče tiskovine ima tiskarna izgotovljene v zalogi:

Za županstva: Spisek za volilce, glasovni imenik, kontrolni razkaz (za volitve), opravljeni zapisnik, blagajnični dnevnik (z glavo), sklep računa, preračun, domovnica, ubožni list, plačilni nalog, vročilni list, razna povabila (k volitvi, k novačenju, v občinski urad), vabilo starešinam k seji (z dnevnim redom in brez njega), pobotnice, zapis za mrličem, izkaze o premembah stanovanjskega (za vojaške), poštni dnevnik, kazenski zapisnik, prošnje za oproščenje vojaščine itd.

Za cerkvene urade: Liber bapt., Liber def., Liber matr., Status anim., Testim. mortis, Testim. matr., Fides mortis et sepult., Fides matr., Nota pro den. factis (in faciendis), Fides Nativit. et Bapt., Testim. status liberi, krstni list, mrtvaški list, pobotnica za obligacije in za plače, izkazi umrlih, račun (z raznimi prilogami) itd.

Za šola so v zalogi vse tiskovine v slovenskem, hrv. in ital. jeziku, kakor razrednice, tednik, oprav. zapisnik itd.

Za sodno urado: opr. zapisnik, zapisnike, vročilne liste, vabila, plačilne naloge, malotne tožbe, pooblastila, zvršilne prošnje itd. itd.

Usako naročilo, bodisi tiskovno ali iz zaloge se izgotovi v roku 24 ur.

V zalogi „Goriške Tiskarne“ A. Gabršček so izšle knjige

„Materino delo za Boga in domovino“, Za Slovanke priredil Simon Gregorčič ml. Cena s poštnino 70 kr.

„Zgodov. črtice iz pokonežene grofije goriške in gradiške“, Spisal Simon Rutar. Cena s poštnino 55 kr.

„Denev slovenskih povesti“, Črtice iz ruskega, poljskega, slovaškega in hrvaškega življenja. I. Cena s poštnino 55 kr.

Simon Gregorčičeva zbirka pesmi. Cena lični izdaji 30 kr.

Ant. Funke izbrane pesmi. Cena lični izdaji 50 kr.

Pagliaruzzi-Krilanove poezije (dve knjigi) in spisi v prozi. Cena vsem snopcem s poštnino 1 gl. 60 kr.

Anton Klodičev „Materin blagoslov“. Cena s poštn. 18 kr.

„Epizoda iz kulturne zgodovine goriške“, ali košček zgodovine goriškega c. kr. gimnazija. Spisal mons. Andr. Marušič. Cena s poštnino 12 kr.

„Slovanska knjižnica“. Izhaja 15. dan v mesecu. Do konca leta 1898. je izšlo 81 snopčev. Celoletna naročnina gl. 1-80.

„Knjižnica za mladino“. Izšlo je 24 snopčev. — Cena vsakemu snopču je 25 kr. Kdor naroči vse snopče, jih dobi po 20 kr. —

„Salonska knjižnica“, za odrasle, začela izhajati začetkom l. 1897. I. zvezek „O te ženske!“ stane broširan gl. 1-10, vezan gl. 1-60. V kratkem izide II. in III. knjiga zanimive vsebine.

„Glukonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. 350 strani velike osmine. Spisal Anton Rudež. Znižana cena gl. 1-30.

„Bele noči“. Sentimentalen roman. Cena 25 kr.

„Ben-Hur“, roman iz časov Kristusovih. Angleški spisal L. Wallace, poslovenil Podravski. Trdovezan gl. 1-63, mehkovozan gl. 1-30.

„Kako je razvati z mlekom?“ Slovenskim živinorejcem posebno udom mlekarstvih zadrug spisal Milan Ivančič v Tolminu, 1 iztis 15 kr., 10 iztisov gl. 1.

Trdo vezan
gl. 1-90.

Ручной

Mehko vezan
gl. 1-80.

Русско-Словянский Словарь

(Ročni rusko-slovenski slovar)

IN

Kratka slovnica ruskega jezika

(Краткая Грамматика Русского Языка)

V kratkem izide „Slovensko-ruski slovar“ in „rusko-slovenska slovnica“